

**Ngoại trưởng các nước thành viên khối NATO và nhóm họp tại Brussels, Bỉ và i hàng loạt vấn đề đang đđc các nước đđc bđt quan tâm.**

Ngoài việc chuẩn bị cho Hội nghị Thượng đỉnh NATO sắp diễn ra vào đầu tháng 12 tới, Hội nghị Ngoại trưởng lần này đã phđi đđi diễn và i nhđng hoài nghi về vđ thđ và vai trò của khđi quân số i n hàng đđu thđ giđi trong bđi cđnh hiđn nay.



Bđu tđng của NATO. Ảnh: Shutterstock.

Đđu chđnh hay thay đđi theo hđđng nào đđ có thđ lđy lđi đđđc hình đđnh và uy tín của NATO, đđu là nhđng giđi pháp đđđc đđ ra tđi hđi nhđng và a qua? Đđc bđt trong bđi cđnh, chính nđi bđ các nước trong khđi cũng đđng có nhđng tranh cãi và bđt đđng.

### **Pháp hoài nghi về vai trò của NATO**

Cho đđn nay, chđa có mđt phát biđu chính thđc nào tđ phía Mđ, dù là Tđng thđng Donald

Trump hay các quan chức quốc phòng, ngoại giao nước này, và việc Mỹ sẽ rút khỏi NATO.

Cách đây 2 năm, trong một Thông điệp NATO, truyền thông châu Âu đưa tin rằng ông Donald Trump đe dọa các nước châu Âu là nếu các nước này không tăng ngân sách quốc phòng và chia sẻ gánh nặng tài chính với Mỹ thì Mỹ sẽ rút dần các cam kết với NATO. Tuy nhiên, đây chỉ là một thông tin không chính thức còn cho đến hiện tại thì các chính quyền của ông Trump, và quan trọng nhất là cả hai vị nguyên Quố c h i M c cũng như hai đ ng C ng hoà và Dân ch v n đ u coi NATO là một trọng tâm quan trọng hàng đầu trong chính sách an ninh và đ i ngo i c a M .

Trong khi đó, phát biểu của Tổng thống Pháp, Emmanuel Macron và việc “NATO chết não” là rất rõ ràng. Nó thể hiện sự thất vọng và bất mãn cao của Pháp trước các thành viên nay của NATO. Dù nhiều nước NATO phản đối phát biểu của ông Macron và vấn đề của NATO, đặc biệt các nước Bắc Âu, Đông Âu và Baltic thì thực tế là NATO đang có nhiều vấn đề, trong đó nổi bật nhất là 3 thách thức.

Đầu tiên, đó là vai trò lãnh đạo của Mỹ. Dù Mỹ khó có thể tập hợp NATO nhưng các cam kết của Mỹ với khối quân sự này chắc chắn sẽ thay đổi khi giới đây ưu tiên chiến lược của Mỹ là Đ -Thái Bình Dương. Mỹ thậm chí đang dần tập hợp Trung Đông, khu vực có tác động địa chính trị trực tiếp và quan trọng đến châu Âu, và chấp nhận lợi ích hiện diện của mình ở một số nơi trên thế giới.

Với các đồng minh châu Âu, các chính sách của Mỹ đang có sự lệch pha rõ rệt và rõ ràng là chính quyền của ông Donald Trump không hề xem đó là việc quan trọng. Ví dụ điển hình, đó là Mỹ đã không hề thông báo trước cho các đồng minh châu Âu về việc rút quân khỏi miền Bắc Syria nên các nước như Pháp đã không có thời gian chuyển quân và các vũ khí hàng không khỏi khu vực này khi [Thổ Nhĩ Kỳ](#) phát động tấn công người Kurd. Và hiện giờ thì Mỹ chỉ để lại kho quân đội canh các giếng dầu, một cách thiển cận của đồng minh.

Vì vậy, các nước NATO sẽ cần có một cam kết rõ ràng và dài hạn của phía Mỹ đối với khối quân sự này.

Vấn đề thứ hai, mà có lẽ là hậu quả của vấn đề đầu tiên khi sự lãnh đạo của Mỹ mờ nhạt, đó là việc NATO có những thành viên không thể kiểm soát như Thổ Nhĩ Kỳ. Thổ Nhĩ Kỳ là quốc gia thành viên có quân đội lớn thứ hai trong NATO, chỉ sau Mỹ và lợi ích vị trí địa chính trị vô

cùng quan trọng tại ngã ba Trung Đông.

Tuy nhiên, trong thời gian qua, Thổ Nhĩ Kỳ liên tiếp có các hành động được coi là leo lên, như mua hệ thống phòng không S-400 của Nga, tấn công người Kurd miền Bắc Syria... nên thậm chí đã có tiếng nói trong nội bộ NATO đòi tách thành viên của Thổ Nhĩ Kỳ. Tất nhiên, đây không phải là việc dễ dàng vì vai trò đặc biệt của Thổ Nhĩ Kỳ là quá lớn.

Vấn đề thứ 3 của NATO, cũng chính là các tranh cãi gần đây xung quanh ông Macron, đó là làm thế nào để định hình lại chính thể của NATO trong tương lai là gì? NATO đã trải qua 3 giai đoạn, từ chiến tranh Lạnh đến đầu của Liên Xô, cho đến việc gia nhập thành viên, Đông tiến sau khi kết thúc Chiến tranh Lạnh và bây giờ có thể xem là giai đoạn 3, đó là phải xác định xem NATO muốn trở thành một thế lực thế nào trong bàn cờ chính trị thế giới như thế nào trong tương lai, sau khi trung tâm chính trị thế giới đang dịch chuyển sang phía Đông chứ không còn ở Đới Tây Dãy.

## Ý tưởng mới về NATO

Tại Hội nghị Ngoại trưởng vừa qua thì NATO đã thông qua 2 chiến lược đáng chú ý. Một, đó là NATO coi không gian vũ trụ là nơi cạnh tranh chiến lược trong những năm tới và sẽ đầu tư vào đó để cạnh tranh với Nga và Trung Quốc.

NATO tuyên bố không quân số hóa không gian, tức không đưa vũ khí lên không gian vũ trụ nhưng sẽ phát triển năng lực bảo vệ các vệ tinh quân sự và dân sự của quốc gia này. Tiếp đến, NATO sẽ theo dõi chặt chẽ và phân tích tác động của việc [Trung Quốc](#) liên tiếp gia tăng chi tiêu quân sự trong hơn 1 thập kỷ qua. Đây là hai chiến lược mới, bên cạnh các chính sách cũ như coi Nga là mối đe dọa với NATO hay kêu gọi các nước thành viên sớm hoàn tất yêu cầu tăng ngân sách quốc phòng hàng năm lên mức 2% GDP.

Tuy nhiên, đáng chú ý hơn cả, đó là việc các nước Pháp và Đức đưa ra đề xuất lập các nhóm theo dõi và tương tác lại chính thể của NATO. Đề xuất của Đức khiếm tốn hơn, đó là lập một Ủy ban điều phối hành động của Tổng thống ký NATO để theo dõi và tương tác lại NATO và sẽ tương tác thành một báo cáo trình lên Hội nghị Thượng đỉnh như các nguyên thủ NATO vào năm 2021, trong khi Pháp muốn lập hội đồng chuyên gia gồm các nhà ngoại giao và chính trị gia khác nhau, theo dõi và lập kế hoạch các động thái chính trị, và các mục tiêu, các giá trị của NATO cũng như

tham vọng riêng của châu Âu.

Ngoài ra Pháp cũng muốn theo đuổi triết lý mới quan hệ giữa NATO với Nga. Đây là chủ đề cốt lõi gai góc và luôn gây chia rẽ trong NATO bởi trong khi Pháp đã chủ động thiếp lập liên minh quan hệ mới với Nga trong vài tháng qua thì một số thành viên NATO khác như Ba Lan hay các nước Baltic thì lại chủ động Nga một cách gay gắt vì các nước này coi Nga là mối đe dọa an ninh trực tiếp.

### **NATO sẽ chuyển thành liên minh quân sự-chính trị ?**

Từ sau khi Chiến tranh Lạnh kết thúc thì trên thế giới, NATO không có đối thủ trực tiếp. Với một quân sự, đây vẫn là khối quân sự mạnh nhất trên hành tinh có vốn tài lực và vật lực. Năm 2018, chi tiêu quốc phòng của NATO lên tới 963 tỷ USD. Chỉ riêng ngân sách quốc phòng hàng năm của Mỹ, nước lãnh đạo NATO, đã gấp 2,5 lần ngân sách quốc phòng của Trung Quốc và gấp hơn 10 lần ngân sách quốc phòng của Nga, tức là hai đối thủ đáng kể nhất của NATO về quân sự. Vì vậy, bất kể các quan chức NATO có tuyên bố ra sao về mối đe dọa của Nga, của Trung Quốc, của Iran hay của Triều Tiên... thì khối quân sự này cũng không hề đối mặt với một thách thức nghiêm trọng nào từ bên ngoài.

Vì vậy, đối với NATO, vấn đề chính là khối quân sự này liệu có thể biến đổi thành một liên minh chặt chẽ hơn với một chính trị hay không, tức là xa rời nguyên tắc phòng thủ tập thể ban đầu để trở thành một liên minh quân sự-chính trị chủ động can thiệp vào mối hiểm họa nóng trên thế giới. Điều này sẽ phụ thuộc chủ yếu vào ưu tiên chiến lược của Mỹ trong thời gian tới./.

**Theo Quang Dũng/VOV-Paris.**